

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi eräitä elintarvikkeita koskevista poikkeuksista liikevaihtoverolakiin annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että väliaikaisesti voimassa olevien, elintarvikkeiden liikevaihtoverotusta koskevien säännösten voimassaoloaikaa jatkettaisiin vuoden 1991 syyskuun loppuun.

Esityksen mukaan maidon korotettu alkutuotevähennys olisi 1,6-kertainen. Maidosta ja lihasta tehdyn korotetun alkutuotevähennyksen määrästä olisi suoritettava liikevaihtoveroa myös silloin, kun maidon ja lihan sivutuotteita

myydään kotimaassa. Maidon ja lihan sivutuotteiden maastaviennissä korotetun alkutuotevähennyksen määrästä on suoritettava liikevaihtoveroa pysyvän lain nojalla. Kahvin maahantuonti olisi liikevaihtoverollista.

Esitys liittyy valtion tulo- ja menoarvioesitykseen vuodelle 1991. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1991.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne

1.1. Alkutuotevähennys

Suomessa peruselintarvikkeiden kuluttajahintoja pyritään alentamaan liikevaihtoverotuen avulla. Liikevaihtoverotuki on toteutettu siten, että jalostamattomien alkutuotteiden myynti alkutuotannosta on liikevaihtoverolain 4 §:n 1 momentin (331/81) nojalla verotonta. Verotonta on myös jalostamattomien alkutuotteiden maahantuonti. Niitä ostaville liikevaihtoverovelvollisille yrityksille on kuitenkin liikevaihtoverolain 18 §:n 1 momentissa myönnetty oikeus vähentää oman myyntinsä verotusarvosta jalostamattomien alkutuotteiden liikevaihtoverottomat ostohinnat. Tämän alkutuotevähennyksen vuoksi alkutuotteen osuus tuotteen hinnasta jää verottomaksi ja vero rasittaa vain elintarvikkeiden jalostuskustannuksia ja kaupan myyntipalkkiota.

Maito- ja lihatuotteiden kuluttajahintojen alentamiseksi niistä on pyritty poistamaan liikevaihtoverorasitus kokonaan. Liikevaihtoveron poistaminen on toteutettu korottamalla alkutuotevähennystä. Maidon alkutuotevähennys on 1,9-kertainen ja lihan 1,5-kertainen. Korotetusta alkutuotevähennyksestä säädetään eräitä elintarvikkeita koskevista poikkeuksista liikevaihtoverolakiin annetussa laissa (915/78). Vuoden 1988 lisämenoarvioesitykseen liittyen maidon alkutuotevähennys alennettiin vuoden 1988 heinäkuun alusta joulukuun loppuun 1,7-kertaiseksi (563/88). Vuosina 1989 ja 1990 maidon alkutuotevähennys on ollut 1,6-kertainen (1048/88 ja 1075/89).

Maataloudessa käytettävät rehut, rehuseokset ja lannoitteet on myös haluttu säätää normaalia pienemmän verorasituksen alaisiksi. Näin on pyritty edelleen pienentämään elintarvikkeiden verotusta. Rehujen ja lannoitteiden myynti on liikevaihtoverolain 4 §:n 2 momen-

tin mukaan verotonta, kun myyjänä on niiden alkuperäinen valmistaja. Verotonta on myös niiden maahantuonti. Liikevaihtoverovollisella ostajalla on kuitenkin liikevaihtoverolain 18 §:n 1 momentin nojalla oikeus vähentää alkuperäiseltä valmistajalta verotta ostettujen tai itse maahantuotujen rehujen ja lannoitteiden ostohinta.

1.2. Alkutuotevähennyksen palauttaminen

Elintarvikkeiden ja rehujen edelleen myynnistä Suomessa on suoritettava liikevaihtoveroa yleisten säännösten mukaisesti. Tavarankuljettajalle myynnistä ei sitä vastoin ole suoritettava liikevaihtoveroa silloinkaan, kun viennin kohteena on alkutuotevähennyksen piiriin kuuluva alkutuote tai siitä valmistettu jaloste. Alkutuotevähennyksen vuoksi elintarvikkeiden, elintarvikkejalosteiden ja rehujen vientihintaan jäisi ilman erityisiä järjestelyjä kotimaan kuluttajahintojen alentamiseksi annettua verotukea.

Verotuen poistamiseksi tavarankuljettajien ja liikevaihtoverolain 18 §:n 2 momentin ja eräitä elintarvikkeita koskevista poikkeuksista liikevaihtoverolakiin annetun lain 6 §:n säännöksillä velvoitettu suorittamaan liikevaihtoveroa tehdyn alkutuotevähennyksen määrästä eli palauttamaan alkutuotevähennys.

Liikevaihtoverolain 18 §:n 2 momentin mukaan liikevaihtoveroa on suoritettava tehdyn vähennyksen määrästä myös kotimaan toimistusten yhteydessä, jos rehuja ja lannoitteita myydään saman vähennyksen tekemiseen oikeutetulle tai sille, joka ei ole verovollinen, tai jos rehujen ja lannoitteiden alkuperäinen valmistaja ottaa ne käytettäväksi muuhun kuin myyntitarkoitukseen. Alkutuotevähennyksen palauttamisen tarkoituksena on tällöin estää se, ettei samasta tavarasta tehdä alkutuotevähennystä useampaan kertaan, ensin alkutuotteena ja myöhemmässä vaiheessa rehuna.

1.3. Korotetun alkutuotevähennyksen palauttaminen

Eräitä elintarvikkeita koskevista poikkeuksista liikevaihtoverolakiin annetun lain 6 §:n mukaan maidon ja lihan korotetun alkutuotevähennyksen määrästä on suoritettava liikevaihtoveroa maastaviennin yhteydessä noudat-

taen soveltuvin osin, mitä liikevaihtoverolain 18 §:n 2 momentissa on säädetty. Mainitun momentin mukaan tehdyn alkutuotevähennyksen määrästä ei ole kuitenkaan suoritettava liikevaihtoveroa silloin, kun maasta viedään maitotuotteita ja lihaa. Maidosta ja lihasta tehty korotettu alkutuotevähennys on siten palautettava vain silloin, kun maasta viedään maidon ja lihan jalostuksessa syntyneitä sivutuotteita. Maidon jalostuksessa syntyy sivutuotteena esimerkiksi kuorittua maitoa ja lihan jalostuksessa teurasjätteitä. Sivutuotteita käytetään joko sellaisenaan tai rehun raaka-aineena.

Kun maidon ja lihan sivutuotteita myydään kotimaassa rehutarkoitukseen, alkuperäisen valmistajan eli meijerin tai teurastamon on liikevaihtoverolain 18 §:n 2 momentin mukaan suoritettava veroa tehdyn alkutuotevähennyksen yhdenkertaisesta määrästä. Eräitä elintarvikkeita koskevista poikkeuksista liikevaihtoverolakiin annetun lain 6 § koskee vain maastavientiä, joten liikevaihtoveroa ei ole suoritettava tehdyn alkutuotevähennyksen korotuksen osuudesta.

Eräitä elintarvikkeita koskevista poikkeuksista liikevaihtoverolakiin annettua lakia on vuoden 1988 alusta lukien muutettu vuosittain siten, että maidosta ja lihasta tehty korotettu alkutuotevähennys on ollut palautettava myös silloin, kun maidon ja lihan sivutuotteita myydään kotimaassa (858/87, 1048/88 ja 1075/89).

1.4. Kahvin alkutuotevähennys

Kahvin maahantuonti säädettiin liikevaihtoverottomaksi eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä liikevaihtoverolakiin annetulla lailla (771/74). Liikevaihtoverovolliselle paahtimolle annettiin lisäksi oikeus vähentää myyntitarkoitusta varten itse maahantuomansa paahtamattoman kahvin ostohinta. Kahvin myyntihintaan sisältyi näin liikevaihtoveroa vain jalostuskustannusten ja kaupan myyntipalkkion osalta. Verollisen osuuden arvioitiin olevan noin puolet kahvin vähittäismyyntihinnasta.

Eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä liikevaihtoverolakiin annetun lain voimassaoloaika jatkettiin vuosittain, kunnes liikevaihtoverolakiin kahvin osalta tehty poikkeus säädettiin pysyväksi vuoden 1979 alusta lukien eräitä elintarvikkeita koskevista poikkeuksista liike-

vaihtoverolakiin annetulla lailla. Kahvin osittaisesta liikevaihtoverottomuudesta luovuttiin kuitenkin vuoden 1985 alusta lukien. Tämä tapahtui siten, että paahtamattoman kahvin maahantuonti säädettiin vuosittain liikevaihtoverolliseksi (968/84, 880/85, 904/86, 858/87, 1048/88 ja 1075/89).

2. Ehdotetut muutokset

2.1. Maidon korotetun alkutuotevähennyksen alentaminen

Maidon 1,9-kertaisen alkutuotevähennyksen tarkoituksena on poistaa maitotuotteiden liikevaihtoverorasitus. Korotettu alkutuotevähennys merkitsee kuitenkin tosiasiallisesti sitä, että varsinaisten maitotuotteiden kuluttajahintoihin sisältyy ylimääräistä liikevaihtoverotukea. Ylimääräisellä liikevaihtoverotuella tarkoitetaan sitä, että alkutuotevähennys vaikuttaa varsinaisten maitotuotteiden ja voin hintaa alentavasti enemmän kuin hintaan muutoin sisältyvän liikevaihtoveron verran.

Ylimääräisen liikevaihtoverotuen poistamiseksi sekä vuoden 1991 tulo- ja menoarvioesityksen tasapainottamiseksi ehdotetaan, että maidon korotettu alkutuotevähennys olisi 1,6-kertainen myös vuonna 1991. Muutos edellyttää eräitä elintarvikkeita koskevista poikkeuksista liikevaihtoverolakiin annetun lain 4 ja 5 §:n muuttamista.

2.2. Korotetun alkutuotevähennyksen palauttaminen myös kotimaan myynissä

Maidosta ja lihasta tehty korotettu alkutuotevähennys on palautettava silloin, kun maidon ja lihan sivutuotteita viedään maasta. Kun maidon ja lihan sivutuotteita myydään kotimaassa, alkutuotevähennys on palautettava vain alkutuotevähennyksen yhdenkertaisesta määrästä.

Maastaviennin ja kotimaan myynnin liikevaihtoverotuksen yhdenmukaistamiseksi ehdotetaan, että eräitä elintarvikkeita koskevista poikkeuksista liikevaihtoverolakiin annetun lain 6 §:ää muutettaisiin siten, että se myös vuonna 1991 koskisi maastaviennin lisäksi kotimaan myyntiä.

2.3. Kahvin maahantuonnin säätäminen liikevaihtoverolliseksi

Kahvin maahantuonti on ollut liikevaihtoverollista jo vuodesta 1985 lähtien. Kahvin kuluttajahintojen alentaminen liikevaihtoverotuen avulla ei ole perusteltua myöskään tulevina vuosina. Tämän vuoksi sekä vuoden 1991 tulo- ja menoarvioesityksen tasapainottamiseksi ehdotetaan, että paahtamattoman kahvin maahantuonti olisi liikevaihtoverollista myös vuonna 1991. Asiasta ehdotetaan säädettäväksi voimaantulosäännöksessä.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Maidon korotetun alkutuotevähennyksen alentaminen lisää liikevaihtoveron tuottoa noin 330 miljoonaa markkaa vuodessa. Toisaalta maataloustuotteiden vientitukea on lisättävä noin 75 miljoonaa markkaa vuodessa. Alkutuotevähennyksen alentaminen ei vaikuta maatalouden vientikustannusosuuteen. Alkutuotevähennyksen alentamisen vaikutus maitotaloustuotteiden kuluttajahintoihin on keskimäärin 4—5 prosenttia ja kuluttajahintaindeksiin 0,2 prosenttia 1,9-kertaisen alkutuotevähennyksen mukaiseen tilanteeseen verrattuna.

Korotetun alkutuotevähennyksen palauttamista koskevan muutoksen vaikutus liikevaihtoveron tuottoon on noin 50 miljoonaa markkaa vuodessa. Maitotaloustuotteiden hinnanalennuskorvausten määrärahaa korotetaan kuitenkin vastaavalla määrällä.

Kahvin liikevaihtoveron tuotto on vuodessa noin 250 miljoonaa markkaa.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1991.

Hallitus on 29 päivänä kesäkuuta 1990 antanut eduskunnalle esityksen uudeksi liikevaihtoverolainaksi (hall.es. 96/1990 vp.). Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä lokakuuta 1991. Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi voimassa oleva liikevaihtoverolainsäädäntö. Tämän vuoksi ehdotetaan, että laki eräitä elintarvikkeita koskevista poikkeuksista liikevaihtoverolakiin annetun lain väliaikaisesta muut-

tamisesta olisi voimassa 30 päivään syyskuuta 1991.

kannettavaa veroa koskevassa säätämisyjärjestyksessä.

5. Säätämisyjärjestys

Lakiehdotus olisi käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 68 §:n mukaisessa yhdeltä vuodelta

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

eräitä elintarvikkeita koskevista poikkeuksista liikevaihtoverolakiin annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan väliaikaisesti eräitä elintarvikkeita koskevista poikkeuksista liikevaihtoverolakiin 1 päivänä joulukuuta 1978 annetun lain (915/78) 4 §, 5 §:n 1 momentti ja 6 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 4 § 18 päivänä kesäkuuta 1980 annetussa laissa (443/80) ja 5 §:n 1 momentti 9 päivänä heinäkuuta 1982 annetussa laissa (534/82), seuraavasti:

4 §

Maidosta saadaan liikevaihtoverolain 18 §:n 1 momentin a kohdassa tarkoitettu vähennys tehdä 1,6-kertaisena. Vähennys tehdään toimitusajankohdan tavoitehinnan perusteella.

5 §

Milloin maahantuodun veronalaisen jalosteen raaka-aineena on 3 tai 4 §:ssä tarkoitettuja tavaroita, maahantuojalla on oikeus saada veronpalautuksena määrä, joka vastaa jalosteeseen sisältyvän 3 §:ssä tarkoitettun raaka-aineen osalta menevää veroa puolitoistakertaisena ja 4 §:ssä tarkoitettun raaka-aineen osalta menevää veroa 1,6-kertaisena. Milloin maasta viedään sellaisenaan tai muuhun tavaraan sisältyvänä tavaraa, josta on maksettu tässä tarkoitettua veronpalautusta, maastaviejältä peritään veronpalautus takaisin.

6 §

Milloin tavara, jonka osalta on tehty tässä laissa tarkoitettu tai sitä vastaava vähennys, on sellaisenaan tai muuhun tavaraan sisältyvänä viety maasta tai käytetty sellaisen liikevaihtove-

rolain 4 §:ssä tarkoitettun tavaran valmistamiseen, joka sitten on myyty saman vähennyksen tekemiseen oikeutetulle tai sille, joka ei ole verovelvollinen, taikka jonka alkuperäinen valmistaja on ottanut käytettäväksi muuhun kuin myyntitarkoitukseen, maastaviejän, vähennyksen tehneen myyjän tai alkuperäisen valmistajan on suoritettava veroa tehdyn vähennyksen määrästä noudattaen soveltuvin osin, mitä liikevaihtoverolain 18 §:n 2 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1991 ja on voimassa 30 päivään syyskuuta 1991 saakka.

Lakia sovelletaan, milloin myyty tavara on toimitettu, tavara on luovutettu tullivalvonnasta tai tavara on otettu käytettäväksi muuhun kuin myyntitarkoitukseen lain voimassaoloaikana.

Eräitä elintarvikkeita koskevista poikkeuksista liikevaihtoverolakiin annetun lain 2 §:n säännöksiä ei sovelleta tavaraan, joka on luovutettu tullivalvonnasta 2 momentissa mainittuna aikana.

Helsingissä 11 päivänä syyskuuta 1990

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Valtiovarainministeri *Matti Louekoski*

Laki

eräitä elintarvikkeita koskevista poikkeuksista liikevaihtoverolakiin annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan väliaikaisesti eräitä elintarvikkeita koskevista poikkeuksista liikevaihtoverolakiin 1 päivänä joulukuuta 1978 annetun lain (915/78) 4 §, 5 §:n 1 momentti ja 6 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 4 § 18 päivänä kesäkuuta 1980 annetussa laissa (443/80) ja 5 §:n 1 momentti 9 päivänä heinäkuuta 1982 annetussa laissa (534/82), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

4 §.

Maidosta saadaan liikevaihtoverolain 18 §:n 1 momentin a kohdassa tarkoitettu vähennys tehdä 1,9-kertaisena. Vähennys tehdään toimitusajankohdan tavoitehinnan perusteella.

5 §

Milloin maahantuodun veronalaisen jalosteen raaka-aineena on 2—4 §:ssä tarkoitettuja tavaroita, maahantuojalla on oikeus saada veronpalautuksena määrä, joka vastaa jalosteeseen sisältyvän 2 §:ssä tarkoitettun raaka-aineen osalta menevää veroa, 3 §:ssä tarkoitettun raaka-aineen osalta menevää veroa puolitoistakertaisena ja 4 §:ssä tarkoitettun raaka-aineen osalta menevää veroa 1,9-kertaisena. Milloin maasta viedään sellaisenaan tai muuhun tavararaan sisältyvänä tavaraa, josta on maksettu tässä tarkoitettua veronpalautusta, maastaviejältä peritään veronpalautus takaisin.

Ehdotus

4 §

Maidosta saadaan liikevaihtoverolain 18 §:n 1 momentin a kohdassa tarkoitettu vähennys tehdä 1,6-kertaisena. Vähennys tehdään toimitusajankohdan tavoitehinnan perusteella.

5 §

Milloin maahantuodun veronalaisen jalosteen raaka-aineena on 3 tai 4 §:ssä tarkoitettuja tavaroita, maahantuojalla on oikeus saada veronpalautuksena määrä, joka vastaa jalosteeseen sisältyvän 3 §:ssä tarkoitettun raaka-aineen osalta menevää veroa puolitoistakertaisena ja 4 §:ssä tarkoitettun raaka-aineen osalta menevää veroa 1,6-kertaisena. Milloin maasta viedään sellaisenaan tai muuhun tavararaan sisältyvänä tavaraa, josta on maksettu tässä tarkoitettua veronpalautusta, maastaviejältä peritään veronpalautus takaisin.

Voimassa oleva laki

6 §.

Milloin tavara, jonka osalta on tehty tässä laissa tarkoitettu tai sitä vastaava vähennys, on viety maasta, maastaviejän on suoritettava veroa tehdyn vähennyksen määrästä noudattaen soveltuvin osin, mitä liikevaihtoverolain 18 §:n 2 momentissa on säädetty.

Ehdotus

6 §

Milloin tavara, jonka osalta on tehty tässä laissa tarkoitettu tai sitä vastaava vähennys, on sellaisenaan tai muuhun tavarahan sisältyvä viety maasta tai käytetty sellaisen liikevaihtoverolain 4 §:ssä tarkoitettun tavaran valmistamiseen, joka sitten on myyty saman vähennyksen tekemiseen oikeutetulle tai sille, joka ei ole verovelvollinen, taikka jonka alkuperäinen valmistaja on ottanut käytettäväksi muuhun kuin myyntitarkoitukseen, maastaviejän, vähennyksen tehneen myyjän tai alkuperäisen valmistajan on suoritettava veroa tehdyn vähennyksen määrästä noudattaen soveltuvin osin, mitä liikevaihtoverolain 18 §:n 2 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1991 ja on voimassa 30 päivään syyskuuta 1991 saakka.

Lakia sovelletaan, milloin myyty tavara on toimitettu, tavara on luovutettu tullivalvonnasta tai tavara on otettu käytettäväksi muuhun kuin myyntitarkoitukseen lain voimassaoloaikana.

Eräitä elintarvikkeita koskevista poikkeuksista liikevaihtoverolakiin annetun lain 2 §:n säännöksiä ei sovelleta tavarahan, joka on luovutettu tullivalvonnasta 2 momentissa mainittuna aikana.

